

7. Пинда Ю.В. Конкурентне середовище на ринку будівельних робіт та засоби його регулювання / Ю.В. Пинда // Науковий вісник, 2008, вип. 18.1. — С. 200 — 204.

8. Россіхіна О. Є. Вплив конкурентоспроможності продукції на конкурентоспроможність будівельного підприємства / О.Є. Россіхіна // Економіка розвитку № 3 (59)— 2011 — С. 88 — 91.

9. Скакун В.А. Оцінка ефективності управління бізнес-процесами підрядних будівельних підприємств. / В.А. Скакун // Фінансова система України: [Наукові записки Національного університету «Острозька академія»]. — Серія: Економіка. — Вип. 12. — Острог : Видавництво "Національний університет "Острозька академія", 2009. — С. 111 – 120.

10. Сорокіна Л. В. Моделі і технології управління ринковою вартістю будівельних підприємств : [Текст] / Л. В. Сорокіна. — К. : Лазурит-поліграф, 2011. — 541 с.

11. Чупир О.М. Теоретичні основи управління конкурентоспроможністю будівельних компаній / О.М. Чупир // Вісник економіки транспорту і промисловості № 35, 2011. — с. 186 — 190.

12. Янковий В.О. Модель беззбитковості інвестування в м'ясопереробну промисловість / В.О. Янковий // Економіка харчової промисловості № 4(8) — 2010 — С. 16 — 21.

13. www.smida.gov.ua

Отримано: 28.05.2012

УДК 658.29

Л. В. Сорокіна

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ І ТЕНДЕНЦІЇ НАГРОМАДЖЕННЯ ВАРТІСТІ КАПІТАЛУ У БУДІВНИЦТВІ

АНОТАЦІЯ

У статті запропоновано науковий підхід до вивчення впливу інструментів макроекономічної політики на розвиток будівельної галузі.

Ключові слова будівельна галузь, нагромадження капіталу, монетарна політика, грошова маса, процентні ставки.

Актуальність проблеми. Вивчення передумов макrorівня, які віддзеркалюються на динаміці процесів нагромадження вартості

капіталу у будівництві, на нашу думку, слід здійснювати з урахуванням загальнонаціональних тенденцій нагромадження капіталу та участі будівельної галузі у створенні, розподілі і нагромадженні валового національного продукту (ВНП) і валової доданої вартості (ВДВ). Це зумовлено визначальним впливом макроекономічних передумов розвитку будівництва на зміни у відтворювальній та галузевій структурах національного господарства.

Аналіз публікацій. Розробка багатофакторних стохастичних моделей динаміки результируючих показників господарської діяльності на сьогоднішній день здійснюється у численних наукових дослідженнях економічних систем макро- й мікро- рівня [3 — 6, 9]. У ролі залежної змінної використовують широкий діапазон індикаторів: від вартості випуску товарної продукції чи послуг, суми доходу й прибутку (валового, операційного, оподаткованого, чистого) до розрахункових коефіцієнтів фінансово-економічної ефективності на різних часових горизонтах (коефіцієнти абсолютної і поточної ліквідності, відновлення платоспроможності, рентабельності чи оборотності). Якщо в ролі залежної та незалежних змінних використовують темпи зростання результативного та факторних показників, регресійні моделі набувають динамічного характеру, оскільки виді ображають закономірності зміни показників, спричинених невинними процесами економічного розвитку.

Результати дослідження. Нагромадження вирізняють валове і чисте, що подібно до виокремлення валових і чистих інвестицій у системі національних рахунків (СНР) [2; с. 50 — 51].

За даними [1,5], періоди сталого економічного зростання супроводжуються скороченням частки споживання основного капіталу на користь чистого нагромадження. Навпаки, кризовий 2009 рік ознаменувався не лише падінням номінального ВВП на 3,66%, але й зниженням валового нагромадження основного капіталу (у цінах 2009 року) на 33%, а чистого нагромадження — на 60,3%. При цьому обсяги продукції будівництва через відсутність платоспроможного попиту знизились 40,5%, частка споживання основного капіталу зросла на 21,94%. Отже, світова економічна криза негативно позначилась на потенціалі економічного зростання України.

Пожвавлення національної економіки у 2010 році виявилось не лише у майже 20%-му зростанні номінального ВВП [3], але й у підвищенні питомої ваги чистого нагромадження у валовому нагромадженні основного капіталу до 40%. Валове нагромадження основного капіталу у поточних цінах в 2010 році зросло на 24,24%,

порівняно із попереднім роком, а обсяги капітального будівництва підвищились лише на 2,6%. При цьому у 2010 році вартість основних виробничих фондів, нагромаджена галуззю, знизилась на 5,07% (рис. 1).

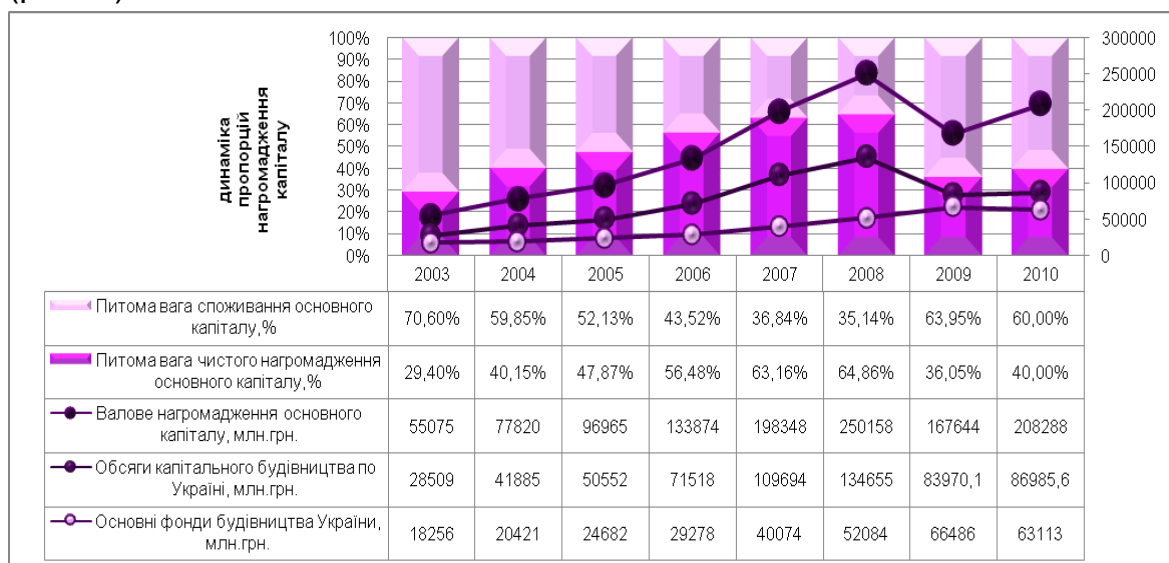

Рис. 1. Структура нагромадження капіталу в національній економіці у 2003 — 2010 рр. (Розраховано на підставі [1, 5])

Можна зробити висновок, що нагромадження капіталу у будівництві реагує на зміни макроекономічного середовища із лагом, довжиною щонайменше в 1 рік. Так, реструктуризація активів будівельних підприємств, зумовлена необхідністю адаптації до змін платоспроможного попиту на об'єкти нерухомості й фінансово-кредитних механізмів, призвела до скорочення вартості основного капіталу лише у 2010 році, а в кризовому 2009 році ще зберігалась тенденція до зростання майна галузі.

Звичайно, показники кореляційного зв'язку між чистим нагромадженням капіталу та ВВП й обсягами капітального будівництва є досить високими — 0,9732 та 0,8045 (показники розраховано згідно даних, систематизованих на діаграмі 1). Наближення до одиниці позитивних показників парної кореляції свідчить про наявність прямо пропорційного зв'язку між національним виробництвом, продукцією капітального будівництва та чистим нагромадженням основного капіталу в економіці. Тобто будівельна галузь виступає індикатором змін виробничого потенціалу національної економіки, а тому вимагає більшої уваги під час формування стратегічних орієнтирів розвитку країни. Занепад національного виробництва та зменшення можливості нагромадження основного капіталу, а отже і скорочення попиту на продукцію промислового будівництва, виявляється у надмірному рівні

державного споживання, коли його частка у ВВП перевищить 16 — 18%. Натомість при нижчому, ніж 10% ВВП, рівні державного споживання навіть значна інфляція не може перешкодити економічному зростанню.

Капіталоутворююча функція будівельної галузі реалізується шляхом задоволення виробничих потреб інших галузей, тобто тоді, коли продукція будівництва використовується як проміжна продукція в інших галузях. Однак, якщо продукція певної галузі часто використовується для виробничого споживання іншими галузями, то спад, або піднесення в цій галузі суттєво впливатимуть на динаміку виробництва в інших галузях. В аспекті досліджуваної проблеми щодо нагромадження капіталу на галузевому рівні, таким чином, пріоритету набуває структурна та інвестиційна політика держави, спрямована на збільшення замовлень на будівництво промислових об'єктів, порівняно із відновленням платоспроможного попиту на продукцію житлового будівництва, яка в першу чергу задовольняє споживання домогосподарств. Однак частка споживання домогосподарствами кінцевої будівельної продукції за всі роки аналізу лишається мізерною — в середньому 1,73%, що зіставно із обсягами експорту будівельної продукції — 1,23%, зважаючи на те, що продукція будівництва за своїм функціональним призначенням спрямована виключно на задоволення внутрішніх потреб. Таким чином, незважаючи на піднесення чи занепад галузі, ані рівень житла населення України, ані попит на продукцію житлового будівництва галузь не задовольняла. Тобто прибутки будівельних підприємств насправді є "низькоякісними", зумовленими спекулятивним підвищенням цін при незначному обсязі фізичної реалізації.

Кореляційний аналіз статичних показників матриці "витрати— випуск" виявив істотний стохастичний зв'язок між валовим нагромадженням основного капіталу певної галузі, в тому числі й будівництва, та видатками на її проміжну й кінцеву продукцію. Однак динамічний аналіз, який було застосовано до темпів зростання валового нагромадження основного капіталу у будівництві ($T_{внб}$), значно звузив коло незалежних факторів, що дозволило визначити кількісні параметри динамічних пропорцій нагромадження вартості галузевого капіталу. Вартість валового нагромадження капіталу у будівництві ($ВН_{б\gamma\delta}$) головним чином визначається монетарними показниками: розміром грошової маси ($M2$) та ставкою по кредитах ($i_{кр}$):

$$ВН_{б\gamma\delta} = 67066,26 + 0,164 \cdot M2 - 3017,78 \cdot i_{кр} \quad (1)$$

Щодо точності апроксимації отриманою моделлю фактичних ретроспективних даних свідчить її високе значення коефіцієнт множинної детермінації $R^2=0,926$. Оскільки F-критерій моделі перевищує табличне значення для 5%-ї імовірності помилки та числі ступенів волі 3 ($28,06 > 6,944$), рівняння (3.2) можна вважати адекватним.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Щорічне зростання валового нагромадження основного капіталу в будівництві могло б досягати 67066,26 млн. грн. за відсутності жодних змін монетарних чинників. Однак кожна гривна збільшення грошової маси в обігу додатково збільшує валове нагромадження основного капіталу будівельної галузі на 16,4 коп. Натомість зростання процентної ставки по кредитах комерційних банків в середньому на 1 процентний пункт скорочує валове нагромадження основного капіталу більше, ніж на 3 млрд.грн. Тобто жорстка монетарна політика є потужним дестабілізуючим чинником економічного зростання. Отримані макроекономічні регресійні рівняння, мають статистично значимі характеристики, які свідчать про прийнятну величину апроксимації ретроспективних даних й достатній рівень надійності, що дає підстави рекомендувати результати дослідження для практичного застосування в сфері галузевого і державного управління.

Список літератури:

1. *Національні рахунки* [Електронний ресурс] / Держкомстат України. — Режим доступу до ресурсу : <http://ukrstat.gov.ua>.
2. *Пухтаєвич Г. О.* Аналіз національної економіки : [навч. посіб.] / Г. О. Пухтаєвич. — К. : КНЕУ, 2005. — 254 с.
3. *Недосекин А. О.* Методологические основы моделирования финансовой деятельности с использованием нечетко-множественных описаний : дис. на соискание уч. степени докт. экон. наук : спец. 08.00.13 "Математические и инструментальные методы экономики" / А. О. Недосекин — СПб. : Санкт-Петербургский государственный университет экономики и финансов, 2003. — 280 с.
4. *Неформальные* подходы к оценке недвижимости в современных экономических условиях [Текст] / Под общей редакцией Я. И. Маркуса // Практика оценки. — № 5. — 2009. — 91 с.
5. *Секо Е. В.* Динамическая модель финансовой устойчивости жилищного строительства [Текст] / Е. В. Секо // Экономика строительства. — 2006. — № 1. — С. 33 — 40.

6. Симионов Р. Ю. Методология анализа показателей экономического роста строительного предприятия [Текст] / Р. Ю. Симионов // Экономика строительства. — 2006. — № 4. — с. 2 — 13.

7. Статистичний щорічник України за 2010 рік : [Текст] / за ред. О. Г. Осаулен-ка. — К. : Консультант, 2011. — 560 с.

8. Халафян А. А. STATISTICA 6. Статистический анализ данных. 3-е изд. : [учебник] / А. А. Халафян. — М. : ООО "Бином-Пресс", 2008. — С. 199–211

Отримано: 28.05.2012

УДК 69.057

УДК 69.003: 339.187.6

В.І. Черненко

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ ЛІЗИНГОВОЇ ОПЕРАЦІЇ

АНОТАЦІЯ

В статті проаналізовано існуючі форми та методи розрахунку лізингових платежів. Вказано спільні елементи, а також відображено основні відмінності та особливості. Висвітлено основні недоліки існуючих методів.

Ключові слова: *вартість лізингової операції, лізингові платежі, методи розрахунку, склад платежу.*

АННОТАЦИЯ

В статье проанализированы существующие формы и методы расчета лизинговых платежей. Указаны общие элементы, а также отражены основные отличия и особенности. Освещены основные недостатки существующих методов.

Ключевые слова: *стоимость лизинговой операции, лизинговые платежи, методы расчета, состав платежа.*

ANNOTATION

The existing methods of calculating of the leasing payments are analyzed in the article. Specified common elements, and also shown the main differences and peculiarities. The main problems of existing methods were covered.